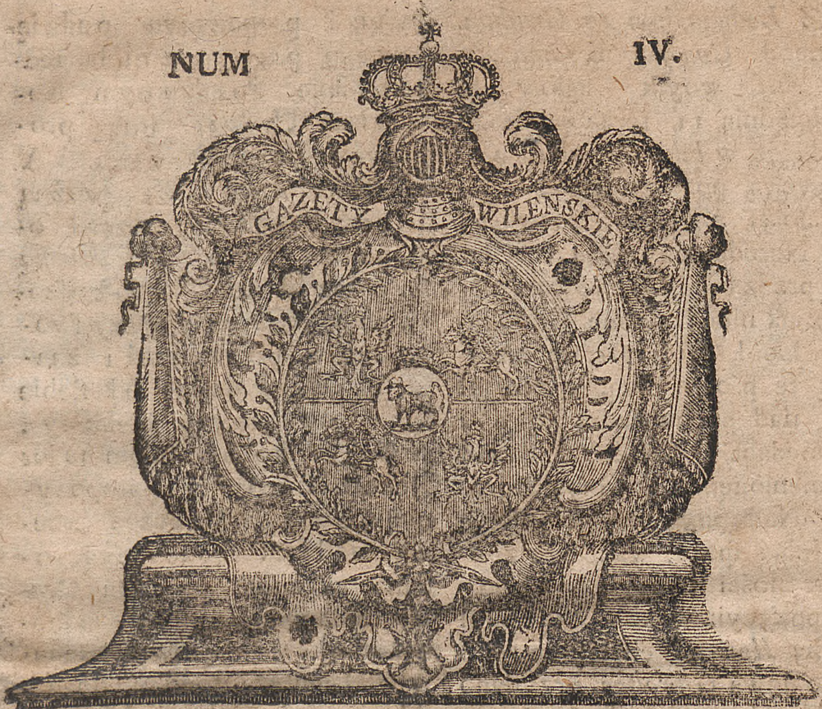
NUM IV.

w SOBOTĘ DNIA 25. STYCZNIA ROKU 1783.

Z Wilna dnia 25. Stycznia.

Zimę w tym roku nader tu mamy ſtateczną i dosyć łagodną, ziemia od pierwſzych mrozow głęboko przeięta, śniegiem na równym wſzędzie polu na łokieć wysokim uſłana, któremu deszcz mierny dnia 28. Grudnia i 11. Stycznia z darzony nietylko niezaſzkodził, ale owſzem barziey zcisnął i umocnił, i tym sposobem drogę wyborną uczynił. Mrozy naytężſze w tym roku, iako z obſerwacyi Meteorologicznych w Obserwatorium tuteyſzym J. K. Mci czynionych poſtrzegamy, były naſtępuiące: To ieſt dnia 2. Stycznia zrana gradusow 16. Dnia 22. o wſchodzie słońca gradusow 19. i dwie trzecie części. Dnia 23. rano gradusow 20. Dnia wczorayſzego grad: 14. i puł, dnia zaś dziſieyſzego zrana było grad: 16. zkąd iawnie widać, że mróz tegoroczny naywiękſzy pięcią gradusami i puł ieſt mnieyſzy od przeſzłorocznego naywiękſzego.

Z Lodynu dnia 17. Grudnia. Generał *Conway* Komendant *en chef* woyſk lądowych, wniosł dnia 11. teraznieyſzego Mieſiąca w *Izbie Poſpolitey* propozycyą podziękowania Generałowi *Elliotowi*, za wielką dla Narodu uczynioną przyſługę, przez bronienie równie piękne iak nieuſtraſzone *Gibraltaru*. Lord *Mulgraue*, popieraiąc tę propozycyą, rozciągał ſię nad pochwałami, które i Komedant *Conway* dawał pomienionemu Gubenatorowi. Naſtąpiły potym długie w Jzbie ſpory, wszczęte z okoliczności ſameyże podaney propozycyi; w którey Generał Jerzy *Howrad* chciał aby do tego ſłowa *Gibraltar*, przydano było: *Forteca naydroſza i nayważnieyſza ze wſzyſtkich naſzych dzierżaw w Kraiach obcych.* Gdy Miniſtrowie ſądzili ten przydatek za niepożyteczny, Pan *Fox* i inni mówili obſzernie o wielkim ſzacunku *Gibraltaru*, a Pan *Coke* rzekł między innemi „ raczey kazałbym ſobie „ uciąć prawą rękę, aniżeli „ żebym miał zezwolić na u- „ ſtąpienie tey Fortecy. „ Naoſtatek, na podaną od Miniſtrów uwagę, że ta kweſtya „ *czy należy uſtąpić Gibraltar* „; będzie mogła w czaſie być roztrząſana, Generał Jerzy *Howard* odſtąpił ſwego przydatku; i propozycya podziękowania przyięta zoſtała iednomyślnie. Podał potym Komendant *Conway* drugą propozycyą podziękowania Admirałowi *Howe* „ za ſważną „ przyſługę, którą uczynił o„ patruiąc Forteczę *Gibraltarſką* „ przez piękne i nieuſtraſzo„ ne prowadzenie Floty ſwo„ iey w przytomność i znaj„ czznieſzey daleko od ſiebie „ Floty nieprzyiacielſkiey „. Jeden tylko był Komondor *Johnſtone*. który na tę propozycyą nie zezwolił, Przez trzecią naoſtatek Propozycyą, podaną także od Generała *Conway*, uchwalono ieſzcze iednomyślnie „ podziękować Generał, Lieutenantowi *Boyd*, „ Generał Maiorwi *Green* ia„ ko Indżynierowi *en chef*. „ Kapitanowi Okrętowemu „ *Roger Curtis*, iako też wſzy„ ſtkim innym Officerom, żoł„ nierzom i maytkom uży„ tym do obrony *Gibraltaru*. Te propozycye przyięte ſą i w *Izbie Parowſkiey* bez przeſzkody dnia 14.

Rozeſzłaſię była wieść, że Dywizya Kommodora *Elliota* zabrała większą część Konwoiu *Francuſkiego* z *St. Domingue* do *Francyi* powracaiącego: ale ieden tylko ieſzcze Statek z tego Konwoiu przyprowadzono do Portu naſzego *Minehead*.

Na przysłaną do *Ministerium* naszego wiadomość, że część Okrętów wyszła teraz z Portu *Brest*, a reszta gotuieśię do *Ameryki* w Porcie *Cadix*, pod Komendą Grafa *d' Estaing;* Dwór postanowił posłać tam nowe posiłki od 10. Okrętów Szeręgowych; a tym czasem wynidzie z Portu *Plimouth* mała Eskadra złożona z 7. Okrętów woiennych. Ta Eskadra ma wieść do Wysp *Antylskich* 4000. woyska pod Komendą Generała *Dalling;* i wydane już są rozkazy do wzięcia na frakt Statków przewozowych.

Z Petersburga dnia 3. Grudnia

Wielkie Xięstwo Jchmość *Rossyiscy* powrócili naostatek w dobrym zdrowiu, w tę niedzielę do tuteyszey Stolicy, z długiey swoiey podróży, i z tey okoliczności odbierali dnia wczorayszego powinszowania od Ministrów Cudzoziemskich tu rezyduiących.

Z Leydy dnia 31. Grudnia.

Z Listów *Petersburskich,* pisanych dnia 6. terazniejszego Mieśiąca mamy wiadomość, że Generał Maior *de Samoilow,* ktòry wysłany był z znaczną Dywizyą woyska *Rossyiskiego* dla przywròcenia Hana *Sahin Gueray* do dawnych iego rządòw, powròcił z *Krymu* do *Petersburga,* i zdał rachunek Jmperatorowey Jeymci z skutków swoiey wyprawy. Rzecz ta nie wiele kosztowała mu pracy, a wylania krwi żadnego, ponieważ *Tatarowie* i nowy Han, dobrowolnie zaraz poddaliśię, i do posłuszeństwa *Sahin Gueray* powrócili. Dalsze okoliczności pokażą, czy to prętkie uspokoienieśię potrwa długo, i czy *Porta* poczyta tę sprawę za zakończoną, przez to przywrócenie spokoyności.

Z Paryża dnia 20. Grudnia.

Z Paryża, i *Londynu* nieprzerwanie biegaią Kuryerowie, i co moment czekaią ogłoszenia podpisania przedugodnych punktów do powszechnego pokoiu. Podpisanie tych punktów tak daleko iuż postąpiło że niektòre tylko szczegulnieysze Artykuły do ułatwienia zostały. Graf *d' Aranda* Poseł *Hiszpański* wysłał Kuryera do *Madrytu,* ktòry w krótce tu nazad oczekiwany iest Po iego powrocie, iak mówią, podpisanie ma nastąpić. Pan *de Rayneval,* i młody Graf *de Vergenes* ieszcześię znayduią w *Londynie.* Punkt, dla którego Kuryer do *Madrytu* wysłany iest, nie ma mieć żadnych pryncypalnych w sobie tru-

dności. *Hollenderscy* Posłowie około układania pokoiu z wielką także pilnścią krzątaiąsię. *Gibraltar* podobno do *Hiszpanii* odpadnie, a *Anglicy* nazad otrzymaią *Gwadalupę* za *S. Lucyą*. Dla stalszey Ratyfikacyi pokoiu, Poseł *Francuski* Margraf *de Noailles* znowu do *Londynu* poiedzie. Mówią, że po doyściu pokoiu, Graf *d' Adhemar* Poseł nasz w *Bruxelli* zostaiący, na mieyscu Xiążęcia *de la Vaugyon*, do *Hagi* wyiedzie. Pan *deRayneval* i młody Graf *de Vergennes* z podpisaniem pokoiu z *Londynu* są nazad oczekiwani.

Z Paryża dnia 23. Grudnia. Roboty pokoiu zwykłym trybem idą. Skoro tylko J. Pan *de Heredia* Sekretarz legacyi *Hiszpańskiey* swoie pierwsze Listy z *Londynu* tu przysłe, więcey o tym mówić będzie można. Codziennie czekamy powrotu Kuryera wysłanego do *Madrytu*.

Ponieważ Ministrowie woiuiących Potencyi, którzy wchodzą do robot pokoiu, z wielką ostróżnością nad każdym podanym punktem zastanawiaią się i rozważaią; przeto nie tak prętko pokóy doydzie, chociaż zupełna iest pewność, iż w ważnieyszych punktach powszechna wszystkich zaszła iednomyślność i zgoda. Jeżeli nowina iest prawdziwa, którą z *Indyi Wschodnich* mamy, że *Angielski* Generał *Eyre Coote* od Xiążęcia *HyderAli* zupełnie iest zbity, i wzięty w niewolą, tedy pewnie ta okoliczność, w robotach pokoiu stałabysię przyczyną zwłoki, Jednak ta nowina potrzebuie potwierdzenia.

Od czasu wyiazdu Pana *de Heredia* Sekretarza Poselstwa *Hiszpańskiego* z tąd do *Londynu* (z którym, mówią, że poiechał oraz ieden *Hollender*) roboty pokoiu zdaiąsię być zawieszone w *Wersalu*. Przynaymniey pewna iest, że żadney nie było Sessyi między Ministrami Państw woiuiących, chociaż odebrali dwóch, czyli trzech Kuryerów z *Londynu*. Jeżeli to prawda iest, iak teraz mówią, że Gabinet *Madrycki* nie domagasię iuż o *Gibraltar*, (którey Fortecy uprzedzone mniemanie więcey daie szacunku, niż zdrowa Polityka naznaczyć go może) w takim przypadku, roboty pokoiu ze wszystkimsię odmienią, i dla tego nie można ieszcze przewidzieć co z tych robot nastąpi.

NUM IV.

SUPLEMENT

DO GAZET WILENSKICH

w SOBOTĘ DNIA 25. *STYCZNIA ROKU* 1783

Z Londynu dnia 17. *Grudnia.* Amirał *Hughes.* Komendant Floty *Angielſkiey* w *Indyach Wſchodnich* zoſtaiącey, w oſtatnich ſwoich Liſtach tu przyſłanych donoſi Dworowi: że naprzód Statek ieden przewozowy zbroyny Królewſki, przybył z *Anglii* do niego do Portu *Trincamale* (na Wyſpie *Ceylan*) dnia 2. Miesiąca Czerwca, i donioſł mu o ſzczęśliwym przybyciu do *Madras* innych 4. przewozowych uzbroionych Statków *Angielſkich*, które ścigane przy *Ceylanie* były od 4. woiennych *Francuſkich* Okrętów należących do Eſkadry Kommodora *Suffren*, ſtoiącey w Porcie *Ceylańſkim Baticalo* do *Hollendrów* należącym, o 20. bliſko mil od *Trincamale*; powtóre, że taż Eſkadra *Francuſka* w liczbie 18. Okrętów popłyneła z Portu *Baticalo* ku Brzegom (podług wnoſzenia Amirała *Hughes*) *Koromandelſkim*, iuż dla opatrzeniaſię w potrzeby morſkie, których iey będą mogły dostarczyć Okręty *Duńſkie Trankwebarſkie*, w tym Miesiącu Czerwcu poſpolicie tam z wielką kwotą amunicyi morſkich znayduiące ſię, a potym dla złączenia ſił ſwoich z woyſkami Xiążęcia *Indyiſkiego Hyder Ali*; że naoſtatek tenże Amirał *Hughes*, po odebraney tey wiadomości, poſtanowił puścićſię w pogoń za nieprzyiacielem około dnia 20. Miesiąca Czerwca. Z temi autentycznemi nowinami przyſzły tu także z *Indyi* prywatne Liſty donoſzące między innemi, że Synowiec pomienionego Kommodora *Suffren*, zbliżywſzyſię nadto do Eſkadry *Angielſkiey* końcem iey przypatrzeniaſię, wpadł w ręce *An-*

glikow. Miałosię to stać sposobem następuiącym: Kmmodor *Suffren*, zchwytawszy ieden Statek przewozowy *Angielski*, na którym były niektóre sprzęty należące do Małżonki Amirała *Hughes*, odesłał ie zaraz Amirałowi z listem barzo grzecznie napisanym. Nazaiutrz Synowiec tegoż Kommodora *Suffren* przypłynoł blisko, dla poznawania naszey Eskadry, z danym sobie iak domyślaiąsię, rozkazem, ażebysię dał zchwytać, ieśliby był od *Anglikow* ściganym, cosię też i stało. Drugiego potym dnia Kommodor *Suffren* rozumieiąc, że mu grzeczność będzie uczyniona, posłał do naszego Amirała prosząc o zamianę swego Synowca: lecz Amirał *Hughes*, domyślaiącsię w tym postępku zdrady, nie uczynił zadość tey prożbie; i młodego Offi era *Francuskiego*, iako tego, który wiele widział rzeczy na Okręcie Amiralskim, zatrzymał przy sobie, i z sobą do *Madras* zaprowadził.

Z Londynu dnia 20. Grudnia.

Ze w Mowie Królewskiey przy zagaieniu Parlamentu zalecono było, aby Parlament wzioł bez odwłoki na uwagę, teraznieyszą w całym Królestwie drogość wielką zboża; rzecz ta roztrząsana była dnia 16: teraznieyszego Miesiąca w *Izbie Pospolitey*, podana od Pana *Newnham* Lorda Burmistrza *Londyńskiego*; i po barzo długich sporach, zaszłych mianowicie z okoliczności Aktu iednego Parlamentowego, który zabrania dowozu zboża, pokiby nie było podniesione do pewney ceny, Kommissya postanowiła zanieść Bil „ pozwalaiący dowozu wszelkiego rodzaiu zboża, z umnieyszeniem cła, do pewnego czasu „ Bil ten podany dnia 17. przez Lorda Burmistrza, czytany potym raz i drugi, odesłany naostatek został do dalszego roztrząśnienia na dzień następuiący. Po tych robotach, Mylord *Mulgrave*, podług uczynionego dniem pierwiey zamówienia, wniosł propozycyą podziękowania od Izby Vice-Amirałowi Edwardowi *Hughes*, Kawalerowi Orderu *Kompieli*, za te wielkiey wagi przysługi, które on dla Narodu uczynił w *Indyach Wschodnich* dnia 11: Lutego, i dnia 12. Kwietnia Roku terazniey szego. Mówił on, iak porządek rzeczy wyciąga, barzo wiele

na pochwałę Kawalera *Hughes*;„ „ który przez tę pomienionych „ dwóch dat bitwy, zacho- „ wał dla *Wielkiey Brytannii* „ wſzyſtkie iey dzierżawy, od „ Miaſta *Madras* aż do uścia „ Rzeki *Gangeſu*.„ Y na poparcie tych pochwał, czytał on kopie dwóch Liſtów piſanych do Edwarda *Hughes*, iednego od Lorda *Macartney*, drugiego od Generalnego Gubernatora i Naywyżſzey Rady *Bengalſkiey*. Popierał tę propozycyą Margraf *de Graham*; a Gubernator *Johnſtone*, chcąc ią uczynić powſzechnieyſzą, rozciągnoł ią do wſzyſtkich uczynionych od Edwarda *Hughes* zaſług, mianowicie do dobycia Portów i Zamków *Negapatnam*, i *Trincamale*; przyięto wſzakże tę propozycyą, tak iak była podana od Lorda *Mulgrave*. Wyraził on, iż zamykał w tey propozycyi wſzyſtkich Officerów i Ekwipaże Eſkadry w *Indyach* zoſtaiącey, mianowicie Kommodora *King*, któremu dał barzo wielkie pochwały. Wſzakże Mylord *Newhaven* proponował uczynić oſobliwe dziękczynienia tak Kommodorowi *King*, iako i innym Kapitanom, Officerom, i maitkom będącym podKomendą Amirała *Hughes*; co iednomyślnie przyięto, iako i tę trzecią propozycyą podaną od Pana *Pennington*, to ieſt: „ że będzie podziękowano od Izby Panu *Eyre Coote*, Kawalerowi Orderu „ *Kompieli*, za podięte od „ niego i ſtatecznie wytrzymywane wielkie prace w przełamywaniu trudności, w które „ uwikłane były ſprawy Prowincyi *Karnatyckiey*, iako też „ za te ſkuteczne obroty i „ nieprzezwyciężone uſilności, które czynił przez cały „ czas swoiey Komendy nad „ woyſkiem w *Indyach* zoſtaiącym„ Pan *Townshend* Sekretarz - Stanu pochwalił „ wprawdzie tę propozycyą; „ ponieważ z korreſpondencyi Generała *Eyre Coote* był „ przekonanym, że żaden „ Officer nie ſprawowałſię we „ wſzelkich okolicznościach „ z większym rozumem i „ męſtwem: „ Wſzakże uważaiąc z drugiey ſtrony, iak wiele honor dziękczynienia od Parlamentu, przedtym tak rzadki, upodlaſię przez to, gdy go czynią w każdey okoli-

czności, nawet ſamym maytkom i żołnierzom, rzekł: „ iż ſłuſzną miał nadzieię, że „ naoſtatek będzie uczyniony „ koniec takim propozycyom „ generalnym. Naypierwſzy „ tego przykład (mówił dą-„ ley) był dany na ten czas, „ kiedy ſzło o podziękowa-„ nie Lordowi *Rodney*: roz-„ ciągniono wtedy tę propo-„ zycyą od naypierwſzego „ Komendanta do drugiego „ od drugiego do trzeciego, „ od trzeciego do czwartego, „ a naoſtatek i do nayniżſze-„ go chłopca naymnieyſze-„ go Okrętu. „ Spodziewaſię zatym (rzekł J. Pan *Towshend*) *że zamiaſt tego śmiechu godnego ſzafowania dziękami od całego Narodu przywrócony będzie dawny zwyczay ſamym tylko naywyżſzym Komendantom dziękowania, które tym dla nich będzie milſze, im będzie mniey poſpolite.*

Z Auſtryi dnia 18. Grudnia.
Według mniemania wielu oſob, woyna na naſtępuiący rok bez wątpienia z *Turcyą* zaczniesię. Dowiaduiemy ſię zewſząd o zbyt wielkich krzywdach, które *Turcy* na granicach czynią; i nawet mówią iuż o zaſzłych między *Turkami* i dwòma Reymentami Ceſarſkiemi, których nazwiſka nawet wymieniaią, bitwach, Barzo wiele armat i amunicyi do *Węgier* wyſyłaią, iako też niezmierną kwotę zboża ſkupuią do założonych tam magazynów. W *Auſtryi* kazano robić 20,000. nowych kulbak, które maią być iak nayprędzey wygotowane; i MiniſterDepartamentu woiennego nakazał robić iak naywięcey kaſzkietow żelaznych do wytrzymania ſzabel. Niektórzy nawet mówią, że zaraz po Nowym Roku w *Wiedniu* bataliony woluntaryuſzow rekrutować zaczną. Rozkaz także wydano, aby wſzyſtkie Miaſta na *Tureckich* Granicach zoſtaiące w iak naylepſzym ſtanie bronieniaſię były; i ażeby przy Rzece *Naroſch* niedaleko *Temeſwaru* nową Fortecę założono; a upadłe roboty Forteczne w *Brod* i *Grandyſkau* przy *Sau* ażeby wznowione były. Miaſto *Peterwaradyn* i *Eſſek*, które z ſamey natury mocne ſą, iako też *Arad* i *Zegebin*, i *Temeſwar* nowemi] fortyfikacyami maią być wzmocnione.